

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2973/20
14.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Александре Лековић и Весне Целетовић Цуцић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Славица Петровић, адвокат из Крагујевца, ул. Милоја Павловића бр. 5, против тужене ББ из ..., коју заступа Стрижак Јован, адвокат из Младеновца, ул. Краља Петра првог 200, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Основног суда у Младеновцу П 913/2019, од 13.01.2020. године, у седници већа одржаној дана 14.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Основног суда у Младеновцу П 913/2019, од 13.01.2020. године, у ставу првом изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснован тужбени захтев тужиле АА из ..., против тужене ББ из ..., којим је тражено да суд утврди да је покојни ВВ, бивши из ..., својеручним тестаментом сачињеним дана 26.12.2013. године, проглашеним пред Основним судом у Младеновцу у поступку О 1368/2015 дана 27.01.2015. године, повредио право на нужни део тужиле, те да суд изврши редукацију тестаamenta, тако што би утврдио да је тужиле АА из ... сувласник са уделом од 1/20 идеалних делова на стану у ..., у улици ..., у згради број ..., на к.п., уписан у л.н. бр. ... КО ..., што би тужена била дужна признати, трепети и дозволити тужиле да се на основу ове пресуде упише у катастар непокретности и у другим јавним књигама.

ПРЕИНАЧАВА СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Основног суда у Младеновцу П 913/2019, од 13.01.2020. године, тако што се обавезује тужиле АА из ..., да туженој ББ из ..., по основу трошкова парничног поступка исплати износ од 136.500,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писаног отпавка пресуде.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и утврђено да је покојни ВВ, бивши из ..., својеручним тестаментом сачињеним дана 26.12.2013. године, а проглашеним пред Основним судом у Младеновцу Ов бр. 1368/15 од 27.01.2015. године, повредио право на нужни наследни удео тужиље, па је извршена редукација тестаamenta, тако што је утврђено да је тужиља сувласник са 1/20 на стану у ... у улици ... у згради број ..., која се налази на к.п. ... уписаној у Лист непокретности бр. ... КО ..., што је тужена дужна признати, трпети и дозволити тужиљи да се на основу ове пресуде упише код Службе за катастар непокретности и у другим јавним књигама. Ставом другим изреке пресуде, обавезана је тужена да тужиљи, по основу трошкова парничног поступка, исплати износ од 127.500,00 динара.

Против наведене пресуде тужена је благовремено, преко пуномоћника, изјавила жалбу, побијајући је у целости из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 72/11 са свим каснијим изменама и допунама), другостепени суд је оценио да је жалба тужене основана.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које, овај суд као другостепени пази по службеној дужности, нити друге повреде поступка које би биле битне.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је ћерка, а тужена супруга сада пок. ВВ, преминулог дана 12.09.2014. године, иза кога је вођен оставински поступак пред Основним судом у Младеновцу О бр. 1368/14. У том поступку је утврђено да је оставилац за живота, дана 26.12.2013. године, сачинио завештање у форми ручног завештања, које је проглашено на записнику пред тим судом, дана 27.01.2015. године. Овим завештањем, оставилац је располагао целокупном својом имовином у корист супруге, овде тужене ББ, па како тужиља, као преостали законски наследник није признала пуноважност завештања, оставински суд је решењем донетим дана 28.01.2015. године, прекинуо поступак расправљања заоставштине иза пок. ВВ, а тужиља је упућена на парницу против тужене ради доказивања да завештање од 26.12.2013. године, није пуноважно. Поступајући по овом решењу, тужиља је покренула предметну парницу, али је током поступка повукла захтев за утврђење ништавости и поништај својеручног завештања и преиначеним тужбеним захтевом од 07.07.2016. године, уређеним на рочишту за главну расправу од од 13.01.2020. године, тражила је утврђење повреде права на нужни наследни део, по ком захтеву је донета предметана пресуда. У току поступка је даље утврђено да је поравнањем закљученим у предмету Општинског суда у Младеновцу П бр. 322/2001 од 16.10.2001. године, ВВ стекао право сувласништва на уделу од 3/5 идеалних делова на стану број 6, на првом спрату зграде у улици ... у ..., а по основу стицања у браку са првом супругом ГГ, која је преминула дана 05.04.1997. године и чији сувласнички удео на предметном стану утврђен у висини од 2/5 идеалних делова. За живота, пок. ВВ је закључио и Уговор о доживотном издржавању са овде туженом ББ, који је оверен пред Општинским судом у Младеновцу у предмету Р бр. 46/08 дана 25.02.2008. године. Овим уговором, прималац издржавања ВВ располагао је својим сувласничким уделом од 3/5 идеалних делова на

стану у улици ... (сада улица ...) површине 51м², као и власништвом на свим покретним стварима које се затекну у кући, заосталим пензијама и правом коришћења телефонског прикључка. По основу наведеног уговора, а након смрти ВВ, тужена ББ се укњижила на предметном стану са уделом од 3/5 и као власник је уписана у Лист непокретности бр. ... КО ... Својеручним тестаментом који је сачинио дана 26.12.2013. године, ВВ је свој сувласнички удео од 3/5 идеалних делова на наведеном стану оставио, такође својој супрузи ББ, овде туженој, а овим тестаментом је своју ћерку, овде тужиљу АА искључио из наследства, наводећи да га га није гледала и обилазила. У оставинском поступку који је накнадно вођен иза пок. ГГ, прве супруге пок. ВВ, решењем јавног бележника ... Упп:855-2018 (О бр. 1760/18 од 26.08.2019. године), утврђен је предмет заоставштине: ванкњижно право својине на двособном стану број 6 на првом спрату стамбене зграде у ... у улици ..., површине 51м², са уделом 2/5 идеалних делова, а за наследнике су оглашени ВВ, са уделом од 1/2 на предмету заоставштине и ДД и ЂЂ са уделима од по 1/4 идеалних делова.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, а применом одредби чланова 42, 43, 61-64 Закона о наслеђивању, првостепени суд је закључио да је захтев тужиље за утврђење повреде права на нужни део и редукацију тестаamenta основан. Испитујући, пре свега, благовременост истицања предметног тужбеног захтева, првостепени суд је оценио да је тужба за утврђење повреде права на нужни део и редукацију завештања благовремена, с обзиром на то да је завештање покојног ВВ проглашено дана 27.01.2015. године, а тужба је поднета суду дана 09.03.2015. године и преиначена 07.07.2016. године, па нису протекли законом прописани рокови за истицање повреде права на нужни део. Даље, по схватању првостепеног суда, искључење тужиље, као законског и нужног наследника из наслеђа, учињено завештањем пок. ВВ је неосновано и противно одредбама Закона о наслеђивању. Првостепени суд сматра да изведеним доказима није потврђено да су постојали услови за искључење тужиље из наслеђа, односно да на страни тужиље није било таквог поступања које би могло довести до њеног искључења од наслеђивања, а пуноважност одредби завештања о искључењу тужиље је питање од битног значаја за одлучивање о постављеном захтеву за утврђење повреде нужног наследног дела, па је о истом и одлучио као о претходном питању.

Одлучујући даље о повреди тужиљиног права на нужни наследни део, првостепени суд је утврдио да заоставштину пок. ВВ чини она имовина којом није располагао уговором о доживотном издржавању, а то је 1/2 идеалног дела од 2/5 идеалних делова стана који је пок. ВВ наследио иза пок. ГГ. С обзиром на то да нужни наследни део представља половину онога што би нужни наследник иначе наследио, то по схватању првостепеног суда нужни наследни удео тужиље износи 1/20 идеалних делова на предметном стану, те је донео одлуку као у побијаној пресуди. Одлуку о трошковима парничног поступка суд је донео на основу одредби чланова 153 и 154 ЗПП-а, имајући у виду успех тужиље у спору и нужне и неопходне трошкове које је имала за вођење спора, а у складу са важећом АТ и ГТ.

Оцењујући жалбене наводе тужене овај суд налази да се овакав закључак првостепеног суда не може прихватити као правилан, имајући у виду да је првостепени суд на потпуно и правилно утврђено чињенично стање погрешно примењено материјално право.

Наиме, одредбом члана 40 став 1 Закона о наслеђивању, прописано је да нужним наследницима припада део заоставштине којим оставилац није могао располагати и који се назива нужни део, док је ставом 2 истог члана прописано да нужни део потомака, усвојеника и његових потомака и оставиочевог брачног друга је половина, а нужни део осталих нужних наследника трећина дела који би сваком од њих припао по законском реду наслеђивања.

Одредбом члана 42 овог Закона, прописано је да је нужни део повређен ако је вредност оставиочевих завештајних располагања и поклона учињених нужном наследнику или лицу уместо кога овај долази на наслеђе, мања од вредности наследниковог нужног дела, а одредбом члана 43 истог закона прописано је да нужном наследнику припада новчана противвредност нужног дела, (облигационо право), а да на захтев нужног наследника суд може одлучити да овом припадне одређен део ствари и права који чине заоставштину (стварно право). Одредбом члана 48 овог Закона прописано је да се код утврђивања вредности заоставштине на основу које се израчунава нужни део најпре пописује и процењује целокупна имовина коју је оставилац имао у тренутку смрти, заједно са свим његовим завештајним располагањима, свим његовим потраживањима, па и оним према неком од наследника изузев очигледно ненаплативим. Другим ставом истог члана је прописано да од тако утврђене вредности одбија се затим износ оставиочевих дугова, као и износ трошкова пописа процене заоставштине и уобичајених трошкова његове сахране. Трећим ставом је прописано да се тако добијеном остатку додаје вредност свих поклона које је оставилац на ма који начин учинио неком од законских наследника, независно од тога ком наследном реду припадају и да ли могу да наследе, као и вредност поклона за које је оставилац наредио да се наследнику не урачунају у наследни део. Коначно, свему томе додаје се и вредност поклона које је оставилац у последњој години свог живота учинио онима који нису законски наследници.

Из цитираних законских одредби произлази да је право на нужни наследни део, пре свега облигационо-правног карактера, а да би дошло до преображаја права на нужни део у стварно-правни захтев битно је постојање одређених околности на страни нужног наследника. Ове околности се односе на постојање заједнице живота, личне и имовинске прилике нужног наследника и природу добара обухваћених завештањем, које околности нису испитиване, с обзиром на изостанак доказних предлога у том смислу, нити је тужила, као нужни наследник, на било који начин оправдала стварно-правну природу свог захтева, а терет доказивања је сагласно одредбама чланова 7 став 2 и 228 ЗПП на њој. Наиме, имајући у виду врсту добара која улазе у састав заоставштине, те чињеницу да тужила са покојним ВВ није живела у заједничком домаћинству, нити је стан на било који начин користила, Апелациони суд сматра да се нису стекли законски услови за признање нужног дела као стварног права.

Сходно наведеном, а полазећи од законске претпоставке да нужни наследник има право на новчану противвредност нужног дела, односно да као ималац облигационог права у тренутку смрти оставиоца постаје само поверилац новчане противвредности, то захтев тужиле за утврђење њеног сувласничког удела на делу стана који чини предмет заоставштине није основан.

С друге стране, тужила током првостепеног поступка није предлагала доказе на околност да је дошло до повреде њеног права на нужни део у смислу цитиране одредбе члана 42 Закона о наслеђивању. Наиме, да би ова околност била утврђена, било је неопходно утврдити да ли је било оставиочевих поклона учињених нужном наследнику или лицу уместо кога овај долази на наслеђе и да ли је њихова вредност мања од вредности наследниковог нужног дела, те да није имао у виду ни евентуалне поклоне које је оставилац чинио тужили као нужној наследници, а што је све било неопходно сходно одредбама чл. 42 и 48 Закона о наслеђивању.

Наиме, да би уопште била утврђена вредност заоставштине на основу које се израчунава нужни део, потребно је утврдити коју имовину је оставилац имао у тренутку смрти, заједно са свим његовим завештајним располагањима и свим његовим потраживањима, након чега се одузима износ оставиочевих дугова и износ трошкова пописа и процене заоставштине и уобичајених трошкова сахране, а тако добијеном остатку се додаје вредност свих поклона које је оставилац учинио неком од законских наследника, као и вредност поклона које је оставилац у последњој години живота учинио онима који нису законски наследници. Наведене околности првостепени суд није утврђивао, нити је тужила предлагала доказе којима би доказала вредност заоставштине, па сходно томе нити евентуалну повреду свог нужног наследног дела.

Приликом одлучивања Апелациони суд је ценио жалбене наводе тужене да тужила нема правни интерес за истицање предметног тужбеног захтева, из разлога што ће у оставинском поступку тек бити расправљена заоставштина пок. ВВ на преосталом идеалном делу стана који је он наследио иза пок. ГГ, али сматра да су ови наводи без утицаја на другачије одлучивање, с обзиром на то да је тужила утврђење повреде права на нужни део тражила у односу на имовину која чини предмет заоставштине пок. ВВ, а имајући у виду његово завештајно располагање.

Из наведених разлога, Апелациони суд у Београду је одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде, применом одредби чл. 394. тачка 4. ЗПП.

Преиначењем одлуке о главној ствари сходно одредби члана 165 став 2 у вези са чланом 401 тачка 3 и члановима 153 и 154 и 163 Закона о парничном поступку, преиначена је и одлука о трошковима првостепеног поступка садржана у ставу другом изреке побијане пресуде, тако што је туженој, као странки која је успела у овој правној ствари признато право на накнаду трошкова и то за састав одговора на тужбу у износу од 6.000,00 динара, за приступ на четрнаест одржаних рочишта у износу од по 7.500,00 динара, за приступ на три неодржана рочишта у износу од по 4.500,00 динара и за састав жалбе у износу од 12.000,00 динара, све према важећој АТ, а имајући у виду оне радње које су биле потребне и неопходне ради вођења спора.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић

